

หลักสูตรการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง
หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” จำนวน 6 ชั่วโมง
ด้านอาชีพความคิดสร้างสรรค์

ความเป็นมา

ในบริบทปัจจุบัน การจัดการศึกษาอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพประชากร ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาการว่างงานและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2555 ที่มุ่งเน้นการพัฒนา 5 ศักยภาพของพื้นที่ใน 5 กลุ่มอาชีพใหม่ ภายใต้กรอบแนวคิด “รู้เขา รู้เรา เทำกัน เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก” โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการจัดการศึกษา เพิ่มขีดความสามารถให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ อย่างยั่งยืน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียนและสากล อันเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่สร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

ท่ามกลางสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของประชากรโลกและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน การประกอบอาชีพจึงมิได้เป็นเพียงการเลี้ยงตนเองและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างสรรคและแสวงหาสิ่งอุปโภคบริโภคเพื่อการอยู่รอด การฝึกอาชีพจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มโอกาสทางรายได้ให้กับประชาชน โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตรและอื่น ๆ

สกร.ระดับอำเภอเมืองพิจิตร ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และเล็งเห็นถึงศักยภาพของไม้ไผ่ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ควบคู่ไปกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสานไม้ไผ่ จึงได้ริเริ่มการจัดทำหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” ขึ้น เพื่อเป็นการฝึกทักษะอาชีพให้กับประชาชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น สร้างโอกาสในการสร้างรายได้ และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาดูงาน
3. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ
4. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ 5 ด้านในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง
2. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม
3. มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
4. มีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย มี 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง

- ทฤษฎี 1 ชั่วโมง
- ปฏิบัติ 5 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

1. ช่องทางการประกอบอาชีพ

จำนวน 20 นาที

- ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพขายผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”
- ความสำคัญและการนำผลผลิตในชุมชนมาเพิ่มมูลค่า
- ความสำคัญในการประกอบอาชีพการขายผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”

2. ทักษะการประกอบอาชีพ

จำนวน 5 ชั่วโมง

- ความเป็นมาและประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”
- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้อ เลือกใช้วัตถุดิบ
- ขั้นตอนการจักไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”
- ขั้นตอนการเก็บรายละเอียดต่าง ๆ
- ขั้นตอนการทำบรรจุภัณฑ์ การจักสานไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”

3. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ

จำนวน 20 นาที

- การคำนวณต้นทุนกำไรในการประกอบอาชีพ
- เทคนิคการขายสินค้าออนไลน์
- การถ่ายภาพเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าออนไลน์
- การสร้างมูลค่าสินค้าบนอินเทอร์เน็ต
- การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/บัญชีครัวเรือน

4. โครงการประกอบอาชีพ

จำนวน 20 นาที

- ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพ
- องค์ประกอบของโครงการ
- ประโยชน์ของโครงการ
- แนวทางการจัดทำโครงการประกอบอาชีพ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. จัดกิจกรรมสำรวจและวิเคราะห์ตนเอง ทรัพยากร อาชีพและความต้องการของตลาด เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ
2. จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการคิดเป็นและความเป็นไปได้ รวมทั้งการศึกษาดูงานเพื่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ
3. ฝึกทักษะการประกอบอาชีพ
 - เรียนรู้จากวิทยากร
 - เรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้
 - เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
 - เรียนรู้จากกลุ่ม โดยการพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ การผลิตและการบริหารจัดการทางการตลาด

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”
2. แหล่งเรียนรู้/ อินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ
3. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ
4. พบกลุ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
2. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” จำนวน 6 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1.ช่องทางการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่“เรือสานไม้ไผ่”	1.1 บอกความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1.2 บอกความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1.3 บอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1.4 บอกทิศทางการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	1.1 ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1.2 ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1.3 แหล่งเรียนรู้ 1.4 ทิศทางพัฒนาการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อของจริง สื่อบุคคลในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน 1.2 วิเคราะห์อาชีพที่จะสามารถเลือกประกอบอาชีพได้ในชุมชนจากข้อมูลต่าง ๆ 1.3 ศึกษาดูงานในสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก 1.4 กำหนดทิศทางการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการคิดเป็นและมีความเป็นไปได้ตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่และศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่	20 นาที	-
2. ทักษะการประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	2.1 บอกประวัติการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.2 บอกอุปกรณ์การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.3 บอกวิธีการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	2.1 ประวัติของการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.2 อุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 1. ไม้ไผ่ 2. มีดเหลา 3. มีดปกร้า 4. เลื่อยคั่นธนู 5. ค้อน 2.3 วิธีการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	2.1 จัดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประวัติของการการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.2 จัดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารของอุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.3 จัดให้ผู้เรียนศึกษาอุปกรณ์ในวิธีการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” 2.4 จัดให้ผู้เรียนรู้จักวัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	-	5 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	2.4 การออกแบบบรรจุภัณฑ์	“เรือสานไม้ไผ่” <u>ขั้นตอนการทำ</u> 1. การจักตอกไม้ - ใช้เลื่อยคั่นธนูเลื่อยตัดข้อปล้องแรก ของไผ่ทิ้งเพื่อให้ฝาลำไผ่ได้สะดวก - ฝาลำไผ่ออกมาเป็นเส้น ๆ - จักตอกเส้นไผ่เป็นตอกยืน ตอกยาว และตอกไผ่ดิน (ส่วนข้อไผ่ที่มีตาไผ่) ความกว้างของตอกแต่ละ แบบ โดยประมาณ คือ ตอกยืน 1.3 – 1.7 ซม. ตอกยาว 0.8 ซม. และตอกไผ่ดิน 1.6 – 2.0 ซึ่งไผ่หนึ่งลำ เหล่าจักตอก ได้ตอกยืนใช้สานเรือได้ 1 ใบ และ ตอกยาวสานเรือได้ 2 ใบ ส่วนที่เป็น ข้อไผ่นำมา เหล่าเป็นตะขอข้อไผ่หลัก หมุดยึดหัวเรือ เพื่อให้เรือขยับ เขยื้อน ในขณะสานขึ้นรูป 2. ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” การเลือกตอกไม้ไผ่ 3. การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” - เริ่มจากสานตอกยาวและตอกยืน เป็นเรือแบบลายขัด 4. กระบวนการผลิต - นำตอกไม้ไผ่มาสานขึ้นรูปลายเฉลว			

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		5 มุม (ลายขีดตาเหลว) แถวละ 4 เส้น - นำเส้นไม้ไผ่แบนสอดขัดกับตอกไม้ไผ่บริเวณฐานกันแข่ง เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับเรือสานไม้ไผ่ - จากนั้นนำตอกไม้ไผ่มาสานขึ้นรูปตัวเรือและสานขัดสลับกันไปเรื่อย ๆ จนได้ความสูงตามที่ต้องการ - นำกรรไกรมาตัดตกแต่งขอบเรือ ให้เรียบร้อย พร้อมทั้งนำตอกไม้ไผ่มัดปลายตอกเข้าหากันเพื่อเป็นเรือไม้ไผ่ 2.4 การเลือกบรรจุภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ - ความแข็งแรง: บรรจุภัณฑ์ควรแข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายจากการกระแทกหรือการกดทับระหว่างการขนส่ง - การป้องกันความชื้น: หากเรือสานไม้ไผ่มีความไวต่อความชื้น ควรเลือกบรรจุภัณฑ์ที่สามารถป้องกันความชื้นได้ เช่น พลาสติก หรือกระดาษเคลือบกันน้ำ - การป้องกันฝุ่นละออง: บรรจุภัณฑ์ควรปิดสนิทเพื่อป้องกันฝุ่นละออง			

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		<u>ตัวอย่างบรรจุก้นท์:</u> - กล่องกระดาษลูกฟูกที่มีขนาดพอดีกับเรือसानไม้ไผ่ ภายในมีวัสดุกันกระแทก - ห่อด้วยพลาสติกกันกระแทก แล้วใส่ในกล่องกระดาษ - หากเป็นเรือसानไม้ไผ่ขนาดเล็ก อาจใช้ถุงผ้า หรือถุงกระดาษที่มีหูหิ้ว			
3. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	3.1 สามารถสำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ของแหล่งทรัพยากรได้ 3.2 สามารถกำหนดและควบคุมคุณภาพผลผลิตที่ต้องการได้ 3.3 สามารถลดต้นทุนการผลิตแต่คุณภาพคงเดิมได้ 3.4 สามารถศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงได้ 3.5 สามารถศึกษาข้อมูลการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน	3.1 สำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ ของแหล่งทรัพยากร 3.2 การกำหนดและควบคุมคุณภาพผลผลิตที่ต้องการ 3.3 การลดต้นทุนการผลิตแต่คุณภาพคงเดิม 3.4 การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง 3.5 การศึกษาข้อมูลการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน 3.6 กำหนดทิศทาง เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนการจัดการตลาด 3.7 การคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้า และการส่งเสริม	3.1 สำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ของแหล่งทรัพยากร 3.2 การกำหนดและควบคุมคุณภาพผลผลิตที่ต้องการ 3.3 ดำเนินการตามกระบวนการจัดการตลาด เช่น การคิด ต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขายการกระจายสินค้า	20 นาที	-

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	ได้ 3.6 สามารถกำหนดทิศทางการเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนการจัดการตลาดได้ 3.7 สามารถคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้าได้	การขายการส่งสินค้าบนสื่อออนไลน์ผ่านช่องทางการตลาดออนไลน์ เช่น การทำ Social Media Marketing อย่างการโฆษณาบนแพลตฟอร์ม Google, Facebook, YouTube, LINE , Twitter หรือ TikTok เพื่อครอบคลุมแล้วเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ใช้งานอยู่ในโลกออนไลน์ และทำให้ธุรกิจการจำหน่ายการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่” เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น			
4.โครงการ ประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ “เรือสานไม้ไผ่”	4.1 บอกความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพได้ 4.2 บอกองค์ประกอบของโครงการได้ 4.3 บอกประโยชน์ของโครงการได้ 4.4 ดำเนินการวัดและประเมินผล	4.1 ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพ 4.2 องค์ประกอบของโครงการการประกอบอาชีพ 4.3 ประโยชน์ของโครงการ 4.4 ดำเนินการวัดและประเมินผล	4.1 จัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้เรื่อง ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพ 4.2 จัดให้ผู้เรียนศึกษาองค์ประกอบของโครงการอาชีพ 4.3 จัดให้ผู้เรียนรู้ประโยชน์ของโครงการอาชีพ 4.4 ดำเนินการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบวัดความรู้และการสังเกตทักษะการปฏิบัติจากวิทยากร	20 นาที	-